

הנשרפין פרק תשיעי סנהדרין

פא.

עין משפט נר מצוה

נא א מיי פ"ו מהל' ממרים ה"י יא סמג עשין שמ טו"ע י"ד סי' רמ טע"ף י"א:
בב ג ד ר מיי פ"ד מהל' סנהדרין הלכה ד סמג עשין ט"ז:

ללא ידעין אי טריפה הוה אי שלם הוה ועוד י"ל דהוה ליה קצוב וכל קצוב כמחלה על מחלה דמי ופטור מדאורייתא דספק נפשות להקל וכ"ת ניכשביניהו וימלא כל דפריש אי אמה רשאי לנושכו להחמיר עליו ועוד גזירה שמא יקח מן הקצוב והא דפריך בגמ' תיפוק ליה דרובא נסקלין ניהו וי"ל לכל הפחות

לא תימא ליה לאצוך הכי להודיעו צהדיא שהוא טועה משום דמכסיף ומנטער: אלא אומר לו אצל כך כצוב צבורה. קס"ד בתמיהה קאמר וכי כך כתיב צבורה: סוף סוף היינו הך. דמצינו וואמר וכי יפה אמה עושה: אלא. צניחא אומר לו מקרא האמור צבורה ואומר לו אזי מקרא סוף וכן כתוב צבורה והוא עלמנו שיש על לבו על מה זה מוזכרו. והכי נמי אין לך לומר לאצין לא תמיהה הכי: מתני' עזר עזירה שיש בה שמי מיתוס. כגון חמותו והיא אשת איש: בויקה הראשונה. צנמרא מפרש לה: גמ' פשיטא. דצחמורה נדון שהרי אף צה נמחייב דהכי סליק אדעתן לידון צקלה וכי אצמגרי אצמג צמה שעבר שמי עזירות אילו לא עבר אלא על החמורה היה נדון צה ועכשיו שהוסף לעבור עמה עזירה אחרת נדון צקלה: אמר רבא. ודאי אי מקמי דאחא לקמן עזרינהו לתרוייהו לא אצטרין לאשמעינן כי אצטרין למתניא כגון דנגמר דינו מחלה לקלה סדי"א וכו': מנא לא מילתא וכו'. ואע"ג דנגמר דינו לקלה: דכל דמיהס צס צסקילה" דהיא חמורה ואי ללא נגמר דינו קודם לכן לא אצטרין קרא לאשמעינן: צן סורר ומורה. וקרי ליה שופך דם על שם שסופו לשפוך כדאמר' (לעיל דף ע"ג.) שעומד צפרטס דרכים וכו': דהאדרים משה. צנמנה מורה: אל ההרים לא אצל. סיפיה דקרא לדיק הוא חיה יקיה לומר זה לדיק גמור וע"כ משום דלא עבד הני לאו לדיק הוא אס עבר עזירות אחרות אלא לאו כעשעשעיה מדרש: אל ההרים לא אצל. שלא נטרך לזכות אבותי ממוך שהוא סוד: שלא נהנה מקופה של דקה. שהוא דבר גנאי ללדם הגון: בויקה הראשונה. צבאו איסור שהחוקק זה מחלה להסיר צו ולפרוש ממנו הוא נדון אצל לא צאיסור הצע עליו אחרון אע"פ שהוא חמור דקצבר ר' יוסי אין איסור חל על איסור ואפי' חמור על הקל הלכך אין כאן שמי מיתום: חמותו ונעשית אשת איש. כגון נשא צת אלמנה ונאסרה אמה משום חמותו ואחר כך נשאת ונאסרה עליו משום אשת איש נדון בחמורה צשריפה דהיא קדמה אצל אס היתה אשת איש ונעשית חמותו והואל כשנשא צתה צכר היתה זו אסורה עליו משום אשת איש תו לא חייב אסור חמותו אסור אשת איש ואינו נדון אלא צחנק: דאמר ר' אבהו. צבימות צב' ד' אחין: מודה ר' יוסי צאסור מוסף. ומחדש דבר על האשה הזאת לאסור צה דבר חדש (או) לאסרה על מי שלא היתה אסורה עליו מתחלה כגון הכא כשהיתה אלמנה והיא חמותו היתה אסורה לו משום חמותו ומותרת לכל אדם וכשנעשית אשת איש הוסף צה השם הזה איסור שאסרה לכל העולם וכי האי גונא מודה ר' יוסי דאסור חל על אסור מגו דחייב אכולא עלמא שהיתה מותרת להם עד עכשיו חיל נמי אהאי ואע"פ שאסורה לו ועומדת:

א) וקדושין ג' ט. א) לעיל ל' ג: יבמות ג' כ"ב כריתות ד' ד) יומין ל' היות אמה) ט) נכות ד' א) ונפקין יקרב) א) שם ד' ג: יבמות ג' כריתות ד' (תמורה ד') נוספתא פ"ב) ט) יבמות ג' כריתות ד' א) נע"ע חוקי חולין י"א: סדי"ה ליתוס דלמא וכו' ומוס' ונחיש ע"ל. סוף ד"ה אפילו אחת) א) ונע"ע חוקי חמות ל' ד"ה ודלד) ט) דף ע"ח.)

תורה אור השלם

1. והוליד בן פריץ שפך דם וצדקה אה מאחד מאלה: ודא את כל אלה לא עשה פי בג אל הקרים אבל את אשת רעהו טמא: עני ואבין הנהג גלות גול חבל לא ישיב ואל הגלולים נשא עניו וצדקה עשה:
2. יחזקאל י"ב בנשך נתן ותרבת לקח ודי לא יחיה את כל התועבות האלה עשה מות יומת דמי בו יקרה: יחזקאל י"ג א) אל הקרים לא אבל ועניו לא נשא אל גלולי בית ישראל את אשת רעהו לא טמא ואל אשה נדה לא יקרב:
3. יחזקאל י"ד תמשפטי שמור לעשות אמת צדיק הוא וזה יקרה נאם אדני אלהים: יחזקאל י"ט א) אל תטמאו בכל אלה כי בכל אלה נטמאו הגוים אשר אני משלה מפניהם: ויקרא י"ח כד
4. בחקותי יחלך ומשפטי שמור לעשות אמת צדיק הוא וזה יקרה נאם אדני אלהים: יחזקאל י"ט א) אל תטמאו בכל אלה כי בכל אלה נטמאו הגוים אשר אני משלה מפניהם: ויקרא י"ח כד
5. אל תטמאו בכל אלה כי בכל אלה נטמאו הגוים אשר אני משלה מפניהם: ויקרא י"ח כד

הגהות הגר"א

א) בכורות אבות. נמשך קן על תיבת צונות וי"ט בשביל:

מוסף רש"י

לא תימא ליה לאבוך הכי. להודיעו פתאום שהוא טועה, דקאמרת ליה לא תמיהה הכי (קדושין ג' ב.) היינו הך. והכי הוא קאמר לו עבדת על ד"ת (ס.) מקרא כתוב בתורה כך. ואומר לו המקרא כמו שהוא כתוב והוא עלמנו יבין שפעה (ס.) מי שנתחייב שתי מיתות. כגון חמותו והיא אשת איש, חנק (יבמות ד') ושריפה חמורה מתקן (כריתות ד') נידון בחמורה. צשריפה יבמות (ס.) שלא אבל בזכות אבותיו. שלא תפרינס כחות אבות, שלא הוטרך לך לפי שהוא לדיק (שבת ג') נידון באשת איש. ואע"ג דקיל הוא (ס.)

לא תימא ליה לאבוך הכי דתניא הרי שהיה אביו עובר על דברי תורה לא יאמר לו אבא עברת על דברי תורה אלא אומר לו אבא כך כתיב בתורה סוף סוף היינו הך אלא אומר לו אבא מקרא כתוב בתורה כך (הוא): מתני' מי שנתחייב בשתי מיתות בית דין נידון בחמורה עבר עבירה שנתחייב שתי מיתות נידון בחמורה ר' יוסי אומר נידון בויקה הראשונה שבאה עליו: גמ' פשיטא אלא איתגורי איתגור אמר רבא דהכא במאי עסקינן כגון שעבר עבירה קלה ונגמר דינו על עבירה קלה וחזר ועבר עבירה חמורה סלקא דעתא אמינא כיון דנגמר דינו לעבירה קלה האי גברא קמילא הוא קמ"ל בעא מניה (אבוה) דרב יוסף בר חמא מרביה בר תן מנא הא מילתא דאמור רבנן מי שנתחייב שתי מיתות ב"ד נידון בחמורה דכתיב והוליד בן פריץ שופך דם [וגו'] אל ההרים אבל ואת אשת רעהו טמא ואל הגלולים נשא עניו והוליד בן פריץ שופך דם בסיף את אשת רעהו טימא זו אשת איש בחנק ואל הגלולים נשא עניו זו עבודת כוכבים בבסקילה וכתיב מות יומת דמיו בו יהיה בבסקילה מתקוף לה רב נחמן בר יצחק אימא כולדה בבסקילה והוליד בן פריץ שופך דם זה בן סורר ומורה דבבסקילה אשת רעהו טמא זו נערה המאורסה דבבסקילה ואל הגלולים נשא עניו זו עבודת כוכבים דבבסקילה א"כ מאי קמ"ל יחזקאל דילמא תורה קא מהדר א"כ איבעי ליה לאהדורה כי היכי דאהדרה משה רבינו דרש רב אהא בר' הנינא מאי דכתיב אל ההרים לא אבל שלא אבל וא בזכות אבותיו ועיניו לא נשא אל גלולי בית ישראל שלא הלך בקומה זקופה ואת אשת רעהו לא טימא שלא ירד לאומנות חבירו ואל אשה נדה לא קירב שלא נהנה מקופה של צדקה וכתיב צדיק הוא חיה יחיה כשהיה רבן גמליאל מגיע למקרא הזה היה בוכה ואמר מאן דעביד אלא מעתה אל תטמאו בכל אלה הכי נמי בכלוהו אין בחדא מינייהו לא אלא באחת מכל אלה הכי נמי באחת מכל אלה: עבר עבירה: תניא כיצד אמר רבי יוסי נידון בויקה ראשונה הבאה עליו חמותו ונעשית אשת איש נידון בחמותו אשת איש נעשית אשת איש נידון בחמותו אשת איש נידון בחמותו אשת איש נידון בחמותו אשת איש אמר ר' אבהו מודה ר' יוסי באיסור מוסף אמר

ללא ידעין אי טריפה הוה אי שלם הוה ועוד י"ל דהוה ליה קצוב וכל קצוב כמחלה על מחלה דמי ופטור מדאורייתא דספק נפשות להקל וכ"ת ניכשביניהו וימלא כל דפריש אי אמה רשאי לנושכו להחמיר עליו ועוד גזירה שמא יקח מן הקצוב והא דפריך בגמ' תיפוק ליה דרובא נסקלין ניהו וי"ל לכל הפחות

לא תימא ליה לאבוך הכי דתניא הרי שהיה אביו עובר על דברי תורה לא יאמר לו אבא עברת על דברי תורה אלא אומר לו אבא כך כתיב בתורה סוף סוף היינו הך אלא אומר לו אבא מקרא כתוב בתורה כך (הוא): מתני' מי שנתחייב בשתי מיתות בית דין נידון בחמורה עבר עבירה שנתחייב שתי מיתות נידון בחמורה ר' יוסי אומר נידון בויקה הראשונה שבאה עליו: גמ' פשיטא אלא איתגורי איתגור אמר רבא דהכא במאי עסקינן כגון שעבר עבירה קלה ונגמר דינו על עבירה קלה וחזר ועבר עבירה חמורה סלקא דעתא אמינא כיון דנגמר דינו לעבירה קלה האי גברא קמילא הוא קמ"ל בעא מניה (אבוה) דרב יוסף בר חמא מרביה בר תן מנא הא מילתא דאמור רבנן מי שנתחייב שתי מיתות ב"ד נידון בחמורה דכתיב והוליד בן פריץ שופך דם [וגו'] אל ההרים אבל ואת אשת רעהו טמא ואל הגלולים נשא עניו והוליד בן פריץ שופך דם בסיף את אשת רעהו טימא זו אשת איש בחנק ואל הגלולים נשא עניו זו עבודת כוכבים בבסקילה וכתיב מות יומת דמיו בו יהיה בבסקילה מתקוף לה רב נחמן בר יצחק אימא כולדה בבסקילה והוליד בן פריץ שופך דם זה בן סורר ומורה דבבסקילה אשת רעהו טמא זו נערה המאורסה דבבסקילה ואל הגלולים נשא עניו זו עבודת כוכבים דבבסקילה א"כ מאי קמ"ל יחזקאל דילמא תורה קא מהדר א"כ איבעי ליה לאהדורה כי היכי דאהדרה משה רבינו דרש רב אהא בר' הנינא מאי דכתיב אל ההרים לא אבל שלא אבל וא בזכות אבותיו ועיניו לא נשא אל גלולי בית ישראל שלא הלך בקומה זקופה ואת אשת רעהו לא טימא שלא ירד לאומנות חבירו ואל אשה נדה לא קירב שלא נהנה מקופה של צדקה וכתיב צדיק הוא חיה יחיה כשהיה רבן גמליאל מגיע למקרא הזה היה בוכה ואמר מאן דעביד אלא מעתה אל תטמאו בכל אלה הכי נמי בכלוהו אין בחדא מינייהו לא אלא באחת מכל אלה הכי נמי באחת מכל אלה: עבר עבירה: תניא כיצד אמר רבי יוסי נידון בויקה ראשונה הבאה עליו חמותו ונעשית אשת איש נידון בחמותו אשת איש נעשית אשת איש נידון בחמותו אשת איש נידון בחמותו אשת איש אמר ר' אבהו מודה ר' יוסי באיסור מוסף אמר

מוחזקות. תימא דצטוף פרק הבא על יבמתו (יבמות טד) וס) אמרינן נשואין ומלקיות כרצי משום דסתם לן תנא כותיה דמי שלקה ושנה וכו' וי"ל דרב יוסף דהתם סבר מלקיות מחזקות ואע"ג דלשכתן ליה דמתני' סברה מלקיות מחזקות מדקתני מי שלקה אי נמי קסבר כיפה צריכה התראה ועד למחוק צברי או צמלת אין מתריץ צו לכיפה הלכך אס איתא דצמלת זימני הוא חוקה עד רביעית אין כונסין אותו לכיפה כדמוכח צסמוך וקלת תימא אמאי מתריץ צו לכיפה צשניה לר' צשלישית לרשב"ג שאס יעבור אחר כך יהא מוחזק ויכניסוהו לכיפה יש לומר דלין מחייבו כיפה עד שיהא מוחזק לעבור צבהתראת מלקות הלכך אי מתריץ ציה אכיפה לחודה לא סגי צכתי ואי מתריץ ציה אמלקות ואכיפה הלא על עבדינן ציה תמתי:

מוחזקות. תימא דצטוף פרק הבא על יבמתו (יבמות טד) וס) אמרינן נשואין ומלקיות כרצי משום דסתם לן תנא כותיה דמי שלקה ושנה וכו' וי"ל דרב יוסף דהתם סבר מלקיות מחזקות ואע"ג דלשכתן ליה דמתני' סברה מלקיות מחזקות מדקתני מי שלקה אי נמי קסבר כיפה צריכה התראה ועד למחוק צברי או צמלת אין מתריץ צו לכיפה הלכך אס איתא דצמלת זימני הוא חוקה עד רביעית אין כונסין אותו לכיפה כדמוכח צסמוך וקלת תימא אמאי מתריץ צו לכיפה צשניה לר' צשלישית לרשב"ג שאס יעבור אחר כך יהא מוחזק ויכניסוהו לכיפה יש לומר דלין מחייבו כיפה עד שיהא מוחזק לעבור צבהתראת מלקות הלכך אי מתריץ ציה אכיפה לחודה לא סגי צכתי ואי מתריץ ציה אמלקות ואכיפה הלא על עבדינן ציה תמתי: